

REVISTA

DEL

CENTRE DE LECTURA

ANY VIII.

REUS, MARÇ DE 1927

NUM. 167

Bellafila

El poeta i el prosista màxim en gràcia i ironia que s'amaga sota el nom manllevat de Bellafila, ha aplegat, sota un títol únic, algunes de les proses publicades l'any 1925 a *La Veu de Catalunya*. Malgrat la seva natura aparent, aquests escrits són la mostra més valuosa d'una característica que algú s'ha complagut en anomenar pairal: l'ironia; ironia represa, però, en unes circumstàncies peculiaríssimes. Ens sembla impossible deslligar aquestes proses agilitíssimes de la intenció que les dictà; precisament per això ens plauria saber què en copsa d'elles l'home desenterat o simplement adwers.

Bellafila posseeix un dó veritablement meravellós, dóna subtilitat i frescor a tot allò que toca, i encara dóna malícia on no n'hi ha o almenys la mostra a la llum quan rau amagada. Revesteix una anècdota o una dita humil i en fa una lliçó de gosadia, tan com una lliçó de bell dir. Una simple ressenya, una enumeració de genteta que devegades un adjectiu escadusser acompanya, pren un aire tot singular, desvetllador de mil suggestions. Amplifica els temes, els abandona per seguir una inspiració fugicera, i els repren de bell nou com en un poema musical. La seva prosa és com un guspireig, però cada guspira vé a l'impensada.

Es un artista consumat. Els seus articles de *La Veu de Catalunya* són, per l'estil i per l'esperit, una mena de superació del periodisme, el seu interès perdura, i passada l'anècdota o la feta que els motivà, els salvarà tothora l'exquisidesa expressiva. Són obra d'un home en plenitud.

I aquesta plenitud és el seu dó meravellós. Maduresa mostrada a través d'una lleugeresa amable i cordialíssima, profunditat en la intenció a través d'un somriure de bonhomia. I afegim que aquest príncep dilecte de les nostres lletres, aquest esperit subtilíssim, troba la base fonamental de la seva fina qualitat en la intensitat expressiva d'uns mots o d'una imatge, sovint tant bella per la música d'unes paraules com pel propi interès. Puix la virtut suprema d'aquest artífex de la llengua es troba en què penetra en les coses, baldament el lector devegades les oblidi, en sentir-se de bon començ guanyat per les paraules.

«Tres estels i un ròssec», que així ha intitulat Bellafila l'aplec de les seves proses, donen la posició del nostre poeta cabdal en aquests temps de màxima dignitat per uns, arrossegadissos per altres. Ell s'arbora de santa indignació, no el pertorba l'amarguesa

de les hores malavinents, ni es migra per la durada d'unes circumstàncies adverses; elles contenen la seva lliçó, Bellafila en copsa la seva eficàcia. S'acull a la ironia, i és bella cosa el veure com les seves notes esdevenen per gràcia divina intatxables. I és que aquella, no lluu precisa i neta en les seves proses, hom l'assaboreix en el tó, en l'aire picant que mou les paraules, és com una mena de sava que corre amagada per dins dels mots i els lliga i els dóna vida. La ironia és en l'intenció, en l'alé creador; ara sembla que es plasma en un adjectiu, per contenir-se novament darrera uns noms de gent d'upa, sens dubte honorable, és com un follet que saltironeja de ratlla en ratlla, viu en la melodia dels mots.

Imaginem vertides literalment a un altre llengua les notes periodístiques del nostre gran poeta, imaginem que el traductor no està a l'abast del seu veritable sentit, l'aire no ha estat transplantat. Quina vida tenen les proses vertides? Ens apareixeran ermes de tota significança interessant. Paraula per paraula, una entabanada esdevindrà un elogi, una ressenya gronxadissa esdevindrà entusiasta o, si més no, plena de cordialitat, un comentari picardiós vos sorprendrà de tan favorable; només tot d'una un proverbi o una contalla prou destacadissos ompliran de perplexitat el llegidor.

Cada pàgina de *«Tres estels i un ròssec»* és un mirall de transparència gens comuna; en elles les coses més que dites semblen només insinuades. Això comporta múltiples aventatges, la més a remarcar es que, per afegidura, el lector suma la pròpia malícia al sentit que hi ha deixat escolar l'autor. Ens plau anomenar àgils jocs d'esperit les notes de Bellafila; elles contenen una pila de virtuts característiques de l'obra total del poeta que sota aquell nom s'amaga, però que per l'estil i la gràcia en els escrits es declara prou.

Aquelles proses ens donen elles mateixes, una bella lliçó de serenor a la vegada que d'optimisme. La posició de l'autor pot ésser així justificada plenament. Les mil maneres que te Bellafila de dir la seva són filles d'una agudesa i caient mofeta ben personals. Però avui la posició irònica no pot ésser admesa, així com així, entre nosaltres. Bellafila mateix ho suggereix en el pròleg on diu: *«Es possible que l'esdevenidor hagi d'ésser més inconfortable que no pas el passat, però el seu primer deure és d'ésser més seriós»*.

Per ventura no es pot negar que comensem a tocar de peus a terra, la cosa en molts espectes marxa millor, comença a tenir la densitat que cal. Podem, doncs, saludar amb complaença a Bellafila i el seu optimista *«Deu vos guard de la vespa»*, i ensems agrair-li que, des de la seva llunyania confortable, hagi tingut el gest generós d'esventar una mica les cendres que amaguen el nostre caliu.

Un estel és sempre de bell saludar, tres van en testa de les seves notes agudes. No obstant, és cosa avinent, ara apreciar, més que res, llur ròssec.

JOSEP DE LA RIBA